

Nadodrzański Oddział Straży Granicznej

<https://nadodrzański.strazgraniczna.pl/nad/komenda/historia/nasza-historia/8942,OD-2-ARMII-WOJSKA-POLSKI-EGO-DO-NADODRZAŃSKIEGO-ODDZIAŁU-SG.html>
14.12.2025, 16:46

OD 2 ARMII WOJSKA POLSKIEGO DO NADODRZAŃSKIEGO ODDZIAŁU SG

Elżbieta Kojtych
19.12.2009

Rozkazem z dnia 17 maja 1945 roku wydzielone zostały jednostki 2 Armii Wojska Polskiego. Dowódca tych jednostek otrzymał rozkaz zorganizować ochronę zachodniej granicy państwa.

10 czerwca 1945 roku jednostki Wojska Polskiego rozpoczęły służbę graniczną na Odrze i Nysie Łużyckiej. Zorganizowany został system ochrony granicy państwowej oraz zorganizowano ruch graniczny.

Kilka miesięcy później, rozkazem z dnia 13 września 1945 roku dochodzi do powołania Wojsk Ochrony Pogranicza. Struktura Wojsk Ochrony Pogranicza tworzona była na wzór przedwojennego Korpusu Ochrony Pogranicza. Jeszcze tego roku w miesiącach październik - listopad sformowany zostaje 2 Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza z miejscem postoju w Krośnie Odrzańskim. Ochranił on środkowy odcinek granicy zachodniej na Odrze i Nysie Łużyckiej. W grudniu 1945 roku zostają rozbite dwie uzbrojone grupy rabunkowe. Dwanaście osób działających w tych grupach zostaje zatrzymanych. W tym samym miesiącu zostaje rozbita banda działająca w rejonie Krosna Odrzańskiego. Dziewięć osób z tej bandy zostaje zatrzymanych przez wopistów. Od 27 listopada 1945 roku do 21 września 1946 roku w służbie poległo ośmiu żołnierzy 2 Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza. W kwietniu 1946 roku żołnierze z tego oddziału zostają skierowani do walki z Ukraińską Powstańczą Armią w rejon Lesko - Baligród.

Na odcinku Kostrzyn - Gubin przy udziale wopistów od początku 1946 roku do 16 lutego usunięto i zniszczono 4 tysiące 511 min przeciwczołgowych, przeciwpiechotnych i moździerzowych oraz 2 tysiące 436 pocisków artyleryjskich. W rejonie Gubina od wiosny do listopada 1946 roku wykryto i unieszkodliwiono 99 tysięcy 519 min przeciwczołgowych, przeciwpiechotnych i moździerzowych, 1 tysiąc 43 bomby lotnicze, 143 tysiące 894 pocisków artyleryjskich oraz 17 tysięcy 868 granatników ręcznych. Akcją tą od 1 września do 1 listopada 1946 roku dowodził mjr Wacław Karpowicz - szef służby inżynieryjnej 2 odcinka WOP, w której udział brali min. saperzy Wojsk Ochrony Pogranicza. W latach 1946-1947 unieszkodliwiono ponad milion różnego rodzaju śmiertelnych ładunków.

W maju 1946 roku odwagę i poświęcenie wykazali żołnierze Wojsk Ochrony Pogranicza, którzy ugasili pożar 40 kilometrów kwadratowych lasu. W lesie tym zlokalizowana była dawna fabryka amunicji oraz składy materiałów wybuchowych. Od wiosny 1946 roku żołnierze w zielonych otokach regularnie biorą udział w zwalczaniu skutków powodzi.

Żołnierze ochrony pogranicza nieśli pomoc ludności cywilnej, pomagali osadnikom i repatriantom. Przewozili mienie z dworców do miejsc zamieszkania. Zwalczali szabrownictwo, zabezpieczali mienie i pomagali przy odgruzowywaniu, pracowali na budowach i przy remontach. Aby przygotować ziemię pod uprawy saperzy Wojsk Ochrony Pogranicza rozminowywali rejony przygraniczne z pozostałych po wojnie min i niewypałów.

We wrześniu 1946 roku 2 Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza przemianowany zostaje na Poznański Oddział Wojsk Ochrony Pogranicza nr 2 miejsce postoju - Krosno Odrzańskie. W 1946 roku władze miejskie Krosna Odrzańskiego przemianowały ulicę Podgórną na ulicę WOP. W dniu 13 października 1946 roku na rynku w Krośnie Odrzańskim odbyła się uroczystość wręczenia sztandaru ufundowanego przez społeczeństwo ziemi lubskiej. Wydarzenia te były widocznym symbolem uznania dla żołnierskiego trudu, formą podziękowania za bezinteresowną pomoc okazywaną ludności cywilnej. Stosunki pomiędzy ludnością pogranicza i żołnierzami od samego początku układały się bardzo dobrze.

W latach 1956 do 1960 roku podczas nielegalnego przekraczania granicy zatrzymano 562 osoby na odcinku chronionym przez wopistów z Krosna Odrzańskiego. Od maja do września 1963 roku pogranicznicy z Krosna Odrzańskiego wybudowali 16 km linii wysokiego napięcia do wsi Bukowiec, zelektryfikowali wieś Terkę i pomogli zelektryfikować wieś Berezko. W późniejszych latach żołnierze WOP z Krosna Odrzańskiego jeszcze wielokrotnie uczestniczyli w takich akcjach jak "Bieszczady" czy "Suwałki" niosąc pomoc tamtejszej ludności. Brali też udział w budowie szkół pod hasłem tysięcy szkół na tysiąclecie państwa polskiego.

W 1963 roku mieszkańcy ziemi lubuskiej ufundowali brygadzie nowy sztandar. Był to symbol uznania i szacunku dla tradycyjnej współpracy i wielkiej przyjaźni pomiędzy pogranicznikami a społeczeństwem. Uroczyste wręczenie sztandaru odbyło się 21 lipca 1963 roku w Zielonej Górze.

W latach 1966 do 1968 przestępczość graniczna znacznie się zmniejszyła - zatrzymanych zostaje 137 osób.

1 stycznia 1972 roku wchodzi w życie umowa o wzajemnych podróżach obywateli Polski i NRD. Przejścia graniczne należało przystosować do zwiększonego ruchu, oraz przystąpić do budowy nowych. Żołnierze brygady włączają się do budowy nowych przejść. Karczują 18 hektarowy obszar lasu i niwelują teren pod budowę nowego przejścia. Ruch graniczny zwiększył się, rocznie przekraczało granicę w obie strony 11 milionów osób i ponad 1 milion pojazdów. Zmniejszył się tylko w 1981 roku po wprowadzeniu stanu wojennego - od 1982 znów zaczął wzrastać.

W 1976 roku powstaje Lubuska Brygada Wojsk Ochrony Pogranicza.

Nie zabrakło wopistów przy budowie amfiteatru w Krośnie Odrzańskim, hali sportowej czy boisk szkolnych.

W 1981 roku grupa budowlana z Lubuskiej Brygady WOP w Krośnie Odrzańskim pod dowództwem mł. chor. Jerzego Cagary zbudowała Szkołę Podstawową nr 4 w Kostrzynie n/ Odrą. W 1987 roku żołnierze w zielonych otokach wraz z pracownikami LB WOP oczyszczali cegły ruin pałacu w Cybince. Cegła ta później posłużyła do budowy strażnicy.

W listopadzie 1989 roku LB WOP zostaje rozformowana. Lewy odcinek na Nysie Łużyckiej przekazany zostaje Łużyckiej Brygadzie Wojsk Ochrony Pogranicza w Lubaniu Śląskim, natomiast prawy odcinek na Odrze - Pomorskiej Brygadzie Wojsk Ochrony Pogranicza w Szczecinie. Na bazie dowództwa Lubuskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza w listopadzie 1989 roku powstaje Ośrodek Szkolenia WOP w Krośnie Odrzańskim.

Żołnierze Wojska Ochrony Pogranicza z poświęceniem strzegli granicy państwowej,

zwalczali przemyt ludzi i towarów. Udzielali pomocy przy uruchamianiu zakładów przemysłowych, naprawie maszyn rolniczych, pomagali przy pracach polowych, orali pola rolników, wysiewali zboża i sadzili ziemniaki, brali udział przy sianokosach, w akcji żniwnej i wykopkach. Wopiści spieszyli z pomocą ludności cywilnej w zwalczaniu klęsk żywiołowych.

Wraz z innymi służbami i ludnością zamieszkującą miejscowości położone nad rzekami granicznymi umacniali wały ochronne, bronili mostów przed zerwaniem przez powódź i krę. Lubuscy pogranicznicy gasili pożary. Niemalże tradycją stała się praca lubuskich pograniczników przy rekultywacji Bieszczad czy Suwałk, walka z klęską ekologiczną w Sudetach. Żołnierze Wojsk Ochrony Pogranicza opiekowali się szkołami, organizowali zakupy zeszytów dla dzieci z biednych rodzin, w czasie akcji letniej pomagali urządzać obozowiska harcerskie, dowozili dzieci i młodzież do tych obozowisk transportem wojskowym.

Oddawali honorowo krew, wpłacali pieniądze na Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia. W czynach społecznych żołnierze zasadniczej służby wojskowej, żołnierze zawodowi i pracownicy cywilni Lubuskiej Brygady WOP sadzili lasy i wykonywali prace na rzecz społeczeństwa. Niejednokrotnie spożywali wspólnie wieczerze wigilijne, brali udział w pasterkach. Przystępowali do komunii św. uczestniczyli w mszach i świętach kościelnych, brali udział w procesjach. Nie sposób wymienić wszystkich zasług żołnierzy z tej formacji, ludzie ci zasługują na nasz szacunek i naszą pamięć. To oni bezinteresownie, niejednokrotnie za cenę poświęcenia własnego życia - bronili naszej granicy i ratowali życie ludzkie - dzisiaj demokratycznej Ojczyzny.

Święto Wojsk Ochrony Pogranicza zostało ustanowione w 1955 roku i przypadało 10 czerwca.

W Lubuskim Oddziale Straży Granicznej znajdowała się [Sala Tradycji](#), a w niej cały dział poświęcony Wojskom Ochrony Pogranicza, teraz stanowi salę tradycji Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej.

W związku ze zmianami ustrojowymi zachodzącymi w naszym kraju, już pod koniec 1989 roku zostają podjęte prace nad powołaniem nowej formacji odpowiadającej współczesnym wymogom. 12 października 1990 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wydaje uchwaloną ustawę o Straży Granicznej, która wchodzi w życie 19 listopada 1990 roku. W myśl tej ustawy Minister Spraw Wewnętrznych w ciągu sześciu miesięcy ma powołać Straż Graniczną. Pierwsze struktury organizacyjne nowej formacji utworzone zostały już w grudniu 1990 roku.

20 marca 1991 roku powołany zostaje Komendant Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim. Uczestniczy on w tworzeniu nowych struktur organizacyjnych Oddziału. Koordynuje i wprowadza w życie wiele całkiem nowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania Oddziału i ochrony granicy państwowej. Prace zakończone zostają 15 maja 1991 roku. Z tym dniem kończy swoje funkcjonowanie Ośrodek Szkolenia WOP w Krośnie Odrzańskim i odwołany ze stanowiska zostaje komendant tego Ośrodka.

Zarządzeniem nr 47 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 16 maja 1991 roku w sprawie zorganizowania Straży Granicznej i rozformowania WOP - powstał Lubuski Oddział Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim. Lubuski Oddział Straży Granicznej ochrania odcinek byłej Lubuskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza.

W dniu 11 listopada 1992 roku odbyła się uroczystość przekazania dla Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej sztandaru ufundowanego przez społeczeństwo ziemi lubuskiej. Już od pierwszych dni istnienia Straży Granicznej, funkcjonariusze biorą czynny udział w życiu naszego regionu. Funkcjonariusze Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej Krośnie Odrzańskim systematycznie uczestniczą w zwalczaniu skutków klęsk żywiołowych takich jak np. powodzi czy gaszeniu lasu.

Lubuski Oddział Straży Granicznej sprawował patronat nad Zespołem Szkół Samorządowych im. Lubuskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza w Dychowie. Czynnie uczestniczyli w uroczystościach i rocznicach szkolnych.

Funkcjonariusze Oddziału biorą czynny udział w ogólnopolskiej akcji "Tęczowy Promyk - Dzieciom". W okolicach świąt dzieci z biednych rodzin w naszym regionie otrzymują paczki oraz w corocznej akcji "Orkiestry Świątecznej Pomocy". Organizujemy pogadanki, pokazy sprzętu i sprawności naszych funkcjonariuszy. Nie zapominamy o mieszkańcach naszego regionu.

W dniu 29 maja 2009 roku odbyła się uroczystość pożegnania sztandaru Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej. Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2009 r. Lubuski Oddział Straży Granicznej przemianowany zostaje na Nadodrzański Oddział Straży Granicznej. W związku z tym od 1 czerwca 2009 roku wszystkie zadania Lubuskiego Oddziału Straży Granicznej przejął nowy oddział, co było początkiem reorganizacji na zachodzie kraju.

1 października 2009 roku powiaty zgorzelecki i bolesławiecki (woj. dolnośląskie) weszły w skład terytorialnego zasięgu działania NoOSG, po tym jak rozformowano Łużycki OSG. Następnie z dniem 1 stycznia 2010 roku Nadodrzański Oddział Straży Granicznej w Krośnie Odrzańskim powiększył swój terytorialny zasięg o część województwa zachodniopomorskiego. Jednak ta zmiana okazała się tymczasową. 15 października 2013r. Morski Oddział Straży Granicznej w Gdańsku przejął PSG w Szczecinie wraz z jej zasięgiem terytorialnym.

Od 16 listopada 2013 r., po włączeniu wszystkich dolnośląskich Placówek Straży Granicznej, tj. Placówki w Kłodzku, Jeleniej Górze, Legnicy i we Wrocławiu - Strachowicach, Nadodrzański OSG obejmuje swym zasięgiem trzy województwa: lubuskie, wielkopolskie i dolnośląskie. Odpowiada za 716 km granicy państwowej, w tym nieco ponad 347 km z Republiką Federalną Niemiec i 438 km z Czeską Republiką.

Siedzibą Nadodrzańskiego Oddziału SG jest piękny kompleks koszarowy położony w Krośnie Odrzańskim, wybudowany w latach 1909- 1911.

Obecnie Straż Graniczna jest formacją w pełni zawodową, dysponującą nowoczesną techniką.

Z wejściem Polski do Unii Europejskiej dnia 1 maja 2004 roku, a następnie przystąpienie

Polski do grona państw - sygnatariuszy Schengen, które nastąpiło z dniem 21 grudnia 2007 roku (lotnisk od 31 marca 2008 roku), pojawiły się nowe zadania dla Straży Granicznej.

Spoczywa na nas odpowiedzialność za europejskie bezpieczeństwo wewnętrzne związane z ochroną przed napływem do państw tworzących Unię Europejską niepożądanych osób, ochroną przed nielegalną migracją oraz zwalczaniem przestępczości transgranicznej o charakterze zorganizowanym.

Straż Graniczna dysponuje nowoczesnym sprzętem do kontroli radiometrycznej. Posiadamy m. in. pojazdy wyposażone w sprzęt do obserwacji terenu i rejestracji obrazu w dzień, jak i w nocy, dysponujemy przewoźnymi urządzeniami do kontroli (prześwietlania) bagaży. Wykorzystujemy samoloty i śmigłowce z elektronicznymi urządzeniami na pokładzie.

Dysponujemy siecią telefoniczną, która gwarantuje szybki i bezpieczny dostęp do wszystkich jednostek organizacyjnych Straży Granicznej, krajowych systemów informatycznych i baz danych grupy państw Schengen.